25 jaar internet voor Nederlandse consumenten

29-05-2018 09:42

Op 1 mei feliciteerde ik mijn kleinzoons. Ze keken even op van hun telefoon en vroegen waarmee. De gelukwensen waren natuurlijk niet voor de Dag van de Arbeid, want ze zitten nog op school. Ik feliciteerde ze met 25 jaar internet voor Nederlandse consumenten. Ze haalden hun schouders op en gingen verder met hun slimme telefoons. Het blijft voor mij gissen of ze weten wat consumenten zijn.

De term internet kennen ze wel, maar waarom zou je een jubileum vieren van iets dat je dagelijks gebruikt? Ja, ze zaten nog in de boerenkool toen Nederlandse consumenten kennis konden maken met het verschijnsel Internet (zeker, met een hoofdletter, want het was toen een nieuw verschijnsel).

(**tekst gaat verder na de afbeelding**)

Het Volkskrant-artikel van 1 mei 1993

Op 1 mei 1993 sloeg ik *de Volkskrant* open en trof een artikel aan met de headline ‘Een werelddeel dat nog van niemand is’ van Francisco van Jole. Het ging over het verschijnsel Internet. Volgens taalonderzoeker Perry Feenstra werd dat woord in dat jaar slechts 22 keer in de nationale dagbladen gebruikt.

Open voor consumenten

Diezelfde dag stelde de internetorganisatie XS4ALL haar dienst open voor consumenten. Er werd rekening mee gehouden dat het een half jaar tot een jaar zou duren voordat zich vijfhonderd abonnees gemeld zouden hebben. Maar de doelstelling werd diezelfde avond al gehaald. Het artikel in *de Volkskrant* zal ongetwijfeld hieraan hebben bijgedragen. Daarmee werd XS4ALL de eerste, echte internetorganisatie die naast zakelijke klanten ook consumenten bediende.

De jaren voorafgaand aan de lancering van XS4ALL waren verwarrend. In Nederland bestond een online meerstromenland: er waren ASCII-, videotex- en elektronische berichtendiensten en Bulletin Board Systems

(BBS). In de academische hoek speelde iets vaags als Internet een rol en vanaf 1990 het Web. Rond deze nieuwe stroming vormden zich nieuwe bedrijfjes, die zich voornamelijk richtten op zakelijke klanten of verenigingen zoals de Hobby Computer Club. In 1992 waren er 292 bedrijven klant bij een internetdienstenleverancier. NLnet gaf weliswaar consumenten – meestal oud-studenten – toegang, maar geloofde niet dat er een consumentenmarkt was.

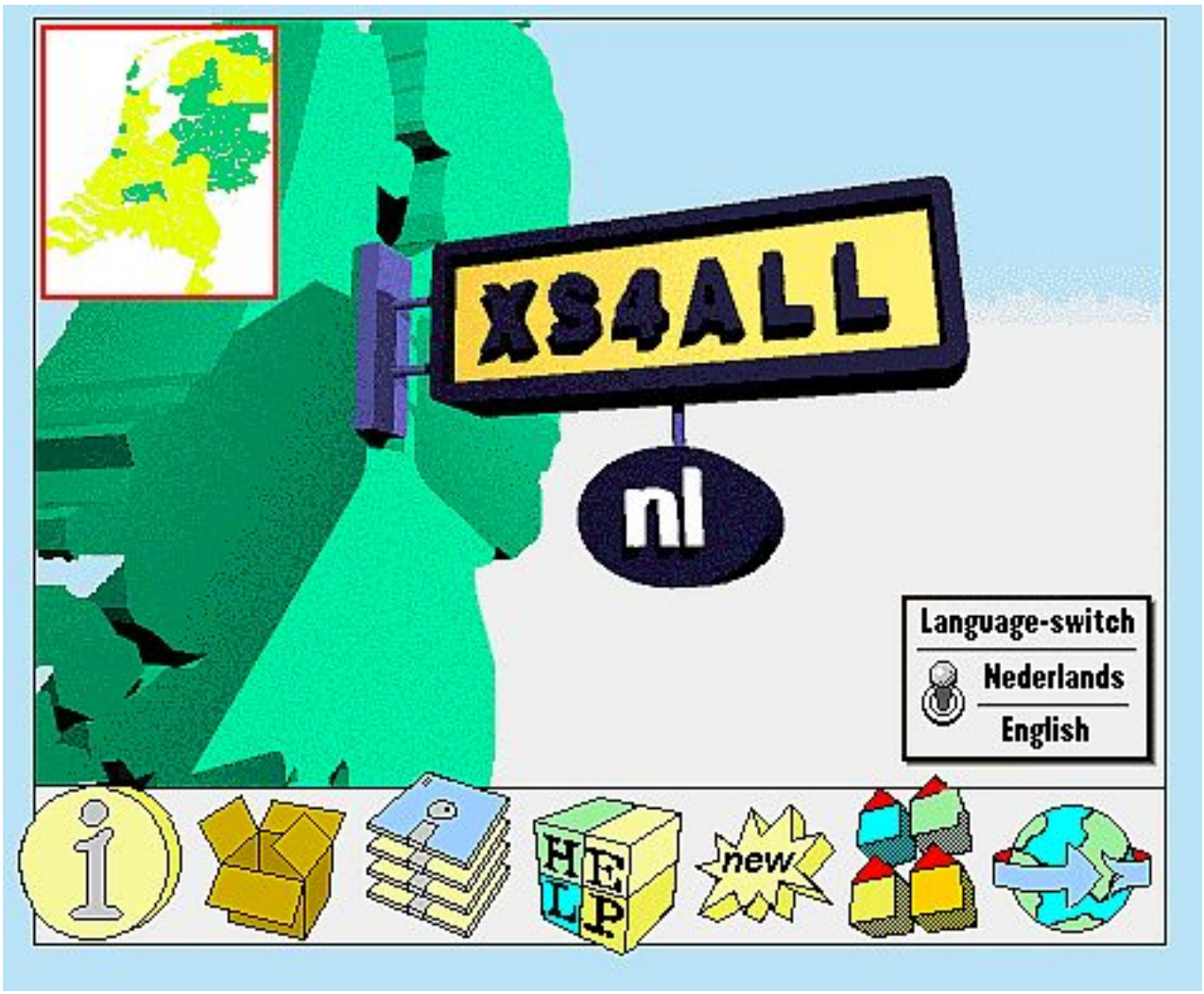
(**tekst gaat verder na de afbeelding**)

Een kaart van Nederland met internetdiensten, academisch en zakelijk

Bij XS4ALL ging dat anders. Daar geloofden de oprichters wel in een consumentenmarkt. De oprichters kenden elkaar van het blad *Hac-Tic*, dat zich bezighield met hacken, gratis bellen, besturingssystemen en diensten als Bulletin Board Systems (BBS). De oprichters van XS4ALL maakten ook gebruik van met name NEABBS (Nederlands Eerste Algemene Bulletin Board System), een BBS gevestigd in Amsterdam.

In 1993 werd XS4ALL opgericht door Rop Gonggrijp, Paul Jongsma, Felipe Rodriquez en Cor Bosman. Zij wisten in korte tijd hun internetdienst uit te bouwen tot een bedrijf. Zo werkte XS4ALL in begin 1994 samen met De Digitale Stad. Ook werkte het bedrijf in dat jaar samen met de VPRO, die als eerste omroep ging werken met internet; gezien hun beeldmateriaal hadden zijn snelle telefoonlijnen nodig en vonden die bij de telecomdienst van de Nederlandse Spoorwegen. In 1994 werd de dienst ondergebracht in een stichting en vanaf 1996 in een besloten vennootschap.

(**tekst gaat verder na de afbeelding**)

Reclame-uiting van XS4ALL

XS4ALL kreeg ook als eerste te maken met rechtszaken. Zo begon in 1995 de Scientology Church een proces tegen de publiciste Karin Spaink Karin, de internetdienst XS4ALL en nog een paar andere dienstenleveranciers. Spaink zou teksten van Scientology op internet hebben gepubliceerd waarop het auteursrecht van de kerk zou rusten; volgens Spaink waren het slechts uittreksels. XS4ALL betoogde met succes dat het het materiaal slechts doorgaf, niet publiceerde.

Naar KPN

Groot was de verwondering toen KPN twintig jaar geleden XS4ALL overnam. Het werd al spoedig duidelijk dat XS4ALL een onafhankelijk bedrijf zou blijven en niet geïntegreerd zou worden met Planet Internet, dat begin 1997 net een integratieslag had overleefd met de videotexdienst Videotex Nederland, de internetdienst WorldAccess en de berichtendienst Memocom. Maar na de verkoop aan KPN is activisme een kenmerk gebleven van XS4ALL. Zo heeft XS4ALL met Ziggo een proefproces gevoerd tegen de auteursrechtenorganisatie BREIN inzake het blokkeren van toegang tot de downloadsite Pirate Bay.

Intussen behoort XS4ALL tot de betere, maar duurdere internetleveranciers in Nederland en wordt de dienst door KPN gebruikt als vehikel om meerdere dienstenpakketten te verkopen met glasvezel, vaste telefoon, televisie en mobiel.

Jak Boumans, auteur van *Toen digitale media nog nieuw waren – Pre-internet in de polder (1967-1997)*

Jak Boumans